

Kohtuasi C-769/23

Eelotsusetaotlus

Saabumise kuupäev:

13. detsember 2023

Eelotsusetaotluse esitanud kohus:

Consiglio di Stato (Itaalia kõrgeima halduskohtuna tegutsev riiginõukogu)

Eelotsusetaotluse kuupäev:

5. detsember 2023

Apellant:

Mara soc. coop. arl

Vastustajad apellatsioonimenetluses:

Ministero della Difesa

Gruppo Samir Global Service Srl

[...]

ITAALIA VABARIIK

Consiglio di Stato (Itaalia kõrgeima halduskohtuna tegutsev riiginõukogu)

kui kohus (viies koda)

on teinud järgmise

KOHTUMÄÄRUSE

apellatsioonkaebuses [...], mille esitas

Mara soc. coop. ar.l. [...];

versus

Ministero della Difesa (kaitseministeerium, Itaalia) Gruppo Samir Global Service s.r.l. [...];

et vaadataks läbi

[...]

Tribunale Amministrativo Regionale per il Lazio – Roma, sez. I (Lazio maakonna halduskohtu I kolleegium – Rooma, Itaalia) kohtuotsus nr 6259/2023, mis tehti poolte vahel;

[...]

[...] [*menetlusega seotud väljendid*]

I) ASJAOLUD

1. – 14. juuli 2022. aasta hanketeatega 2021/S 253-672319, mille eelteade avaldati 29. detsembri 2021. aasta *Euroopa Liidu Teataja* lisas, algatas Ministero della difesa (kaitseministeerium, Itaalia) avatud hankemenetluse ELi raames, (sel hetkel) kehtinud 18. aprilli 2016. aasta seadusandliku dekreeedi nr 50 (decreto legislativo 18 aprile 2016, n. 50, Codice dei contratti pubblici; riigihankelepingute seadustik) artikli 60 tähenduses, kesk- ja äärealade jaoks vajaliku transpordiga seotud juhutiste ja kiirete lihttööde teenuste riigihankeks sama ministeeriumi poolt aastal 2023 (hankemenetlus nr 3144713), mis on uuendatav kolmeks aastaks ning jagatud üheksaks osaks.

Käesolevas menetluses käsitletakse hanget, mille esemeks on 6. osa (CIG 9351659124 – NUTSi kood ITH41), mis puudutab „*Põhjapiirkonna sõjalennundust*“ maksumus 532 786,89 eurot (hankelepingu eeldatav maksumus: 5 200 565,31 käibemaksuta ja/või muude seadusjärgsete maksude ning makseteta). Ühenduse piirmäära kohaldamiseks ja seega 2016. aasta seadusandliku dekreeedi nr 50 artikli 35 tähenduses märgiti osa väärtusena – kaasa arvatud võimalike uuendamiste maksumused – hanketeates kokku 3 463 114,72 eurot käibemaksuta (ja samuti ühenduse piirmäära kohaldamiseks viidati hanke koguväärtusena 33 803 674,52 eurot käibemaksuta).

Hanketeates nähti ette lepingu sõlmimine madalaima hinnaga pakkumuse kriteeriumi kohaselt 2016. aasta seadusandliku dekreeedi nr 50 artikli 95 lõike 4 punkti b tähenduses, kuna tegemist on normitud omadustega teenustega. Hinna alandamise ettepaneku oleks pidanud tegema ainult hanke algmaksumuse aluseks oleva vahendustasu suhtes ja selles osas oli hanketeate artikli 17 teises lõigus täpsustatud järgmine: „*Arvestades, et nõutud protsendilist allahindlust saadakse ainult vahendustasult, jäävad tööjõukulud muutumatuks, kuna palgatud töötajate töötasu makstakse vastava kategooria kollektiivlepingu alusel. Järelikult ei piira see seadusandliku dekreeedi 50/2016 artiklis 50 sätestatud eesmäärke, milleks on*

sisuliselt tagada tööhõive tase ja kaitsta töötajaid kollektiivlepingute kohaldamise kaudu“.

Hanke 6. osa kohta sõlmiti hankeleping Mara s.c.r.l.-iga, apellandiga käesolevas kohtuasjas, kes pakkus 100% allahindlust. Ka teine konkurent, Gruppo SAMIR Global Service s.r.l., oli pakkunud 100% allahindlust ja sama oli teinud veel üks konkurent. Hankemenetluse võitis aga Mara liisuehitmise teel [...].

II) MENETLUS ESIMESE ASTME KOHTUS

2. – Gruppo SAMIR Global Service s.r.l. esitas seetõttu Tribunale Amministrativo Regionale per il Lazio (Lazio maakonna halduskohus, Itaalia) kaebuse konkurendiga hankelepingu sõlmimise peale [...]. *[muud vaidlustatud dokumendid, mis ei ole eelotsuse küsimuse seisukohast asjassepuutuvad]* Kaebaja esitas väiteid eduka pakkuja pakkumuse kohta ja teise võimalusena väiteid hankemenetluse tervikuna tühistamiseks.

[...] *[riigisisene menetlus]*

3. – Edasikaevatud 11. aprilli 2023. aasta kohtuotsusega nr 6259 rahuldab TAR Lazio, Roma, sez. I-bis (Lazio maakonna halduskohtu I-bis koda, Rooma, Itaalia) Gruppo SAMIR-i põhikohtuasjas esitatud kaebuse tema väidete huvide piires ja tühistas selle tulemusena hanke 6. osa ulatuses [...]. *[riigisisene menetlus]*

III) APELLATSIOONIMENETLUS

4. – Poolelioleva apellatsioonkaebusega palus Mara esimese astme kohtu otsuse tühistada [...]. Ta tugines apellatsioonkaebuses kahele väitele. Äriühing Gruppo SAMIR Global Service s.r.l. esitas vastuapellatsioonkaebuse.

Esimese väitega tugines apellatsioonkaebuse esitaja 2016. aasta seadusandliku dekreeedi nr 50 artikli 95 lõike 3 punkti a rikkumisele, väites, et selles sätestatud reegel – mis ei võimalda valida madalaima hinna hindamiskriteeriumi tööjõumahukates riigihangetes – ei kehti sellistele lepingutele, nagu see, millega on tegemist käesolevas asjas, millel on ka normitud omadused. Erinevas käsituses oleks see säte – apellandi arvates – vastuolus ELi õigusega ja eelkõige Euroopa Parlamendi ja nõukogu 26. veebruari 2014. aasta direktiivi 2014/24/EL riigihangete kohta ja direktiivi 2004/18/EÜ kehtetuks tunnistamise kohta (EMPs kohaldatav tekst) artikliga 67. Apellant märgib, et viidatud ELi normi eesmärk on soodustada teenuste paremat kvaliteeti (seda lisaks kooskõlas 25. oktoobri 2011. aasta resolutsiooniga riigihangete ajakohastamise kohta nr 2011/2048[INI], mis eelnes 2014. aasta direktiivi heakskiitmisele) ja see tähendab majanduslikult kõige soodsama pakkumuse hindamiskriteeriumi eelistamist; ka sellest seisukohast rikub riigisisene säte siiski proportsionaalsuse põhimõtet, kuna see läheb kaugemale sellest, mis on vajalik direktiivis sätestatud eesmärkide saavutamiseks, kuigi lubatud on madalaima hinna hindamiskriteerium rangelt

normitud kauba või teenuste puhul, kusjuures sellises olukorras ei hinnata ühtegi tegelikku vajadust erinevate tehniliste pakkumuste järele. Seetõttu palus apellant, et kohus esitaks vastava eelotsuse küsimuse Euroopa Liidu Kohtule.

5. – [...]

[...]

[...] [riigisisene menetlus]

IV) VAIDLUSTATUD ASJAOLUDE JA KOHALDATAVATE ÕIGUSNORMIDE TUVASTAMINE.

6. – Vaidlusalune küsimus, mis jääb alles pärast käesolevas apellatsioonimenetluses osalise otsuse tegemist, käsitleb nõuet, et riigihankemenetlus (käesoleval juhul eesmärgiga sõlmida teenuste kontsessioonileping, mille ese on asjade veoga seotud lihttöö tegemine), mida iseloomustab tööjõumahukus, kuid millel on samal ajal normitud omadused, tuleb läbi viia majanduslikult kõige soodsama pakkumuse hindamiskriteeriumi alusel, või vastupidi, kas hankijale jääb alles kaalutusõigus madalaima hinna kriteeriumi võimaliku valiku osas.

Asjakohastes riigisisestes sätetes on ette nähtud järgmine:

- 2016. aasta seadusandliku dekreeedi nr 50 artikli 95 lõike 3 punktis a (*ratione temporis* kohaldatav kõnealusele riigihankele) on sätestatud: „Ainult majanduslikult kõige soodsama pakkumuse hindamiskriteeriumi põhjal, mis tehakse kindlaks parima kvaliteedi/hinna suhte alusel, sõlmitakse:

a) *sotsiaalteenuste ja toitlustusteenuste lepingud haiglate, hoolekandeasutuste ja koolidega ning tööjõumahukate teenuste lepingud, mis on määratletud artikli 50 lõikes 1, ilma et see piiraks hankelepingute artikli 36 lõike 2 punkti a tähenduses;*

b) *inseneri- ja arhitektuuriteenuste ja muude tehniliste ja intellektuaalsete teenuste lepingud, mille maksumus on 40 000 eurot või rohkem;*

b-bis) *teenuste- ja tarnelepingud, mille maksumus on 40 000 eurot või rohkem, mida iseloomustab märkimisväärne tehnoloogiline sisu või mis on uuenduslikud“;*

- punktis a viidatud normides on omakorda sätestatud, et (artikli 50 lõige 1): „Kontsessioonilepingute ja niisuguste ehitustööde ja teenuste riigihankelõpingute sõlmimiseks, mis ei ole intellektuaalset laadi, eriti nende puhul, mis puudutavad tööjõumahukaid lepinguid, lisatakse hanketeadesse, pakkumis- või osalemiskutsesse Euroopa Liidu põhimõtteid järgides konkreetseid sotsiaalklauslid, mille eesmärk on edendada palgatud töötajate tööhõive stabiilsust, nähes ette, et hankija kohaldab 15. juuni 2015. aasta seadusandliku

dekreeidi nr 81 artiklis 51 nimetatud sektori kollektiivlepinguid. Tööjõumahukad teenused on need, mille puhul tööjõukulud võrduvad vähemalt 50%-ga lepingu kogumaksumusest“; [...] [artikli 36 lõike 2 punkti a tekst, mis ei ole käesolevas kohtuvaidluses asjassepuutuv];

- sama 2016. aasta seadusandliku dekreeidi nr 50 artikli 95 lõike 4 punktis b on sätestatud:

„Madalaima hinna hindamiskriteeriumi võib kasutada: [...] b) normitud omadustega teenuste ja tarnete puhul või selliste teenuste ja tarnete puhul, mille tingimused määratleb turg, välja arvatud lõike 3 punktis a sätestatud tööjõumahukad teenused“.

Viimati nimetatud erand viidi seaduse teksti sisse 18. aprilli 2019. aasta dekreetseaduse nr 32 (Kiireloomulised sätted riigihankelepingute sektori elavdamiseks, taristu väljaehitamise kiirendamiseks, linnade taaselustamiseks ja maaväriinatejärgseks ülesehituseks) (decreto-legge 18 aprile 2019, n. 32, Disposizioni urgenti per il rilancio del settore dei contratti pubblici, per l'accelerazione degli interventi infrastrutturali, di rigenerazione urbana e di ricostruzione a seguito di eventi sismici) artikli 1 lõike 20 punktiga t, mis võeti muudatustega seadusena vastu 14. juuni 2019. aasta seadusega nr 55 (legge 14 giugno 2019, n. 55).

Seadus ei sisalda aga „normitud omadustega“ teenuste (või tarnete) mõistet, kuid võib järeldada, et selles soovitakse vähemalt teenuste osas viidata teenustele, mida iseloomustab suur korduvus ning millel ei ole (näiteks tehnoloogilise või innovatiivse ulatusega) kohandatavaid osi, mille suhtes on raske ette kujutada konkurendi niisugust panust, mis muudaks ühtse teenuse ootust; sel põhjusel on menetlusökoonomia ja menetluse kiiruse põhjustel lubatud kasutada madalaima hinna kriteeriumi, kuna sellel ei ole niisugust konkreetset eesmärki, mis tugineb parima tehnilise kvaliteedi konkureerivale võrdlusele.

7. – Eelnenud riigisisest õiguslikust raamistikust ilmneb seega, et normitud omadustega teenuste või tarnete puhul („võib“) on avaliku sektori hankijal õigus ette näha madalaima hinna hindamiskriteerium (2016. aasta seadusandliku dekreeidi nr 50 artikli 95 lõike 4 punkt b); seda aga sõnaselge erandiga „tööjõumahukate teenuste“ osas, mille puhul võrduvad tööjõukulud seega vähemalt poolega lepingu maksumusest (nagu on käesolevas kohtuasjas käsitletavas olukorras). Viimasel juhul näeb sama artikli 95 lõike 3 punkt a ette üksnes majanduslikult kõige soodsama pakkumuse kriteeriumi.

Consiglio di Stato (Itaalia kõrgeima halduskohtuna tegutsev riiginõukogu) täiskogu, kellel on riigisiseses õiguskorras pädevus lahendada õigusnorme kohaldades kohtuvaidlusi ja määratleda vastavaid õiguspõhimõtteid [...], pidi analüüsima – kohtuvaidluse raames, mille esemeks oli nagu käesolevas kohtuasjas riigihange, mida iseloomustavad normitud omadused, kuid samal ajal tööjõumahukus – suhet 2016. aasta seadusandliku dekreeidi artikli 95 lõike 3,

millega kehtestatakse majanduslikult kõige soodsama pakkumuse hindamiskriteerium töötajumahukate teenuste puhul, ja sama sätte lõike 4 vahel, mis lubab kasutada madalaima hinna kriteeriumi normitud omadustega teenuste ja tarnete puhul. See oli järelikult enne, kui seadusandja 2019. aastal viidatud lõike 4 punkti b muutis, lisades töötajumahukate teenuste erandi.

Selles osas märkis täiskogu, et töötajumahukate teenuste lepingute sõlmimiseks majanduslikult kõige soodsama pakkumuse kriteeriumi kehtestamise mõte on järgida tööhõive kaitse eesmärgi – mis põhiseaduse ja ELi õiguse kohaselt on riigihankelepingute sektoris valitsevad. Samas selgitas täiskogu, et kõnealuseid eesmärgi ei saa tuua ohvriks tehnilist laadi nõuetele ja hankija kaalutusõiguse alusel tehtud otsustele. Näilise vastuolu kõrvaldamiseks artikli 95 lõigete 3 ja 4 vahel nähti seega ette järgmine õiguspõhimõte: „Töötajumahukate teenuste hankelepingud riigihankelepingute seadustiku artikli 50 lõike 1 ja artikli 95 lõike 3 punkti a tähenduses sõlmatakse igal juhul parima kvaliteedi/hinna suhte hindamiskriteeriumi alusel, ka juhul, kui nendel teenustel on normitud omadused sama seadustiku lõike 4 punkti b tähenduses“ (21. mai 2019. aasta kohtuotsus nr 8)

8. – Nagu hilisem esimese astme halduskohtute praktika on lisaks kinnitanud, leidis TAR Lazio (Lazio maakonna halduskohus, Itaalia) seda põhimõtet käesolevas kohtuvaidluses kohaldades, et käsitletavas riigihankes – nimelt sellepärast, et see on töötajumahukas, kuigi sellel on normitud omadused – oleks tingimata tulnud ette näha majanduslikult soodsaima pakkumuse hindamiskriteerium. Sellest tulenevalt pidas halduskohus seadusevastaseks *lex specialis* klauslit, mis nägi ette madalaima hinna hindamiskriteeriumi, ja tühistas seetõttu hankemenetluse tervikuna.

Täpsemalt on käsitletava riigihanke eesmärk – esiteks – sõlmida lepingud „juhusliku lihttöö“ teenustele, millel on vaieldamatult normitud omadused, ning mis koosnevad pelgalt „maha- ja pealelaadimisest, pakendite koostamisest ja jaotamisest, sissetulevate ja väljaminevate materjalide toestamisest ja neilt toetuse eemaldamisest, materjalide liigutamisest ja muust, mis on määratletud tavapärase lihttööna ladude, tehaste, asutuste, laevade ja/või sõjaväelennujaamade ning -üksuste vajadusteks (vt hanketeate artikkel 17, lk 33), mida tehakse kaitseministeeriumi heaks. Sama riigihanget iseloomustab – teiseks – samuti vaieldamatult töötajumahukas, mis seisneb kirjeldatud asjade peale- ja mahalaadimisele ning veole pühendatavas töötajus: see, et käesoleval juhul võrdub töötajukulu vähemalt 50% lepingu kogumaksumusest, on 2016. aasta seadusandliku dekreediga artikli 50 lõike 1 teise lõigu määratluse kohaselt fakt, mis on käesoleval juhul kindel ning mille üle pooled ei vaidle.

9. – Apellant kritiseerib järeldusi, millele halduskohus jõudis, väites, et seoses ettenähtud pelgalt materiaalsete ülesannete ja pakendite liigutamisega – ülesanded, mis on oma laadilt korduvad ja normitud – ei saa tuvastada mitte mingit tegelikku vajadust saada erinevaid tehnilisi pakkumusi ning see rikub

hankemenetluse ebavajaliku koormuse põhimõtet ja hea avaliku halduse põhiseaduslikku põhimõtet.

Lisaks pidi käesoleval juhul – nagu apellant märgib – pakkumuse hinnaalandus toimuma mitte tööjõukulused sisaldava täitmishinna kaudu, vaid pigem ainult vahendustasu kaudu; viimast tuleb aga arvutada ilma tööjõukulused arvestamata. Hanketeate eelviimane lõigus oli märgitud: „*Kuigi hankelepingu sõlmimine nähakse ette madalaima hinnaga, arvestades, et nõutud protsendilist allahindlust saadakse ainult vahendustasult, jäävad tööjõukulud muutumatuks, kuna palgatud töötajate töötasu makstakse vastava kategooria kollektiivlepingu alusel. Järelikult ei piira see seadusandliku dekreeidi 50/2016 artiklis 50 sätestatud eesmärke, milleks on sisuliselt tagada tööhõive tase ja kaitsta töötajaid kollektiivlepingute kohaldamise kaudu*“.

Järelikult sai hinnaalandus toimuda ainult äriühingu võimalikult kasumilt, nii et tööjõukulud jäid muutumatuks: see säilitas niisiis täielikult hanke raames tööle võetud töötajate nõutud tagatised. Apellant leiab, et sel viisil tagati kaitse nii avaliku sektori hankija vajaduste kui ka majanduslike tingimuste ja tööhõivekindluse suhtes.

9.1. – Liidu õiguse seisukohast viitab apellant direktiivi 2014/24/EL artikli 67 lõike 2 viimasele lausele, milles on sätestatud: „*Liikmesriigid võivad ette näha, et avaliku sektori hankija ei või kasutada ainult hinda või ainult kulu pakkumuste hindamise ainsa kriteeriumina või piirata nende kasutamist teatavatele avaliku sektori hankijate kategooriatele või teatavat liiki lepingutele*“. Seda sätet tuleb lugeda koostoimes proportsionaalsuse põhimõttega, mis on liidu õiguse üldpõhimõte, mille kohaselt ei tohi liikmesriikide poolt direktiivi 2014/24/EL sätete ülevõtmiseks kehtestatud normid minna kaugemale sellest, mis on vajalik viidatud direktiiviga taotletavate eesmärkide saavutamiseks.

Lisaks on asjassepuutuv ka teenuste parema kvaliteedi soodustamise eesmärk, arvestades sama direktiivi põhjenduses 92 ette nähtut, mille kohaselt: „*Avaliku sektori hankijaid tuleks ergutada valima pakkumuste hindamise kriteeriumid, mis võimaldavad neil saada kvaliteetseid ehitustöid, asju ja teenuseid, mis vastavad optimaalsel viisil nende vajadustele*“. Arvestades majanduslikult soodsaima pakkumuse kriteeriumi eelistamist, viitab apellant seoses madalaima hinna hindamiskriteeriumiga ka 25. oktoobri 2011. aasta resolutsioonile riigihangete ajakohastamise kohta nr 2011/2048(INI), mis eelnes 2014. aasta direktiivi heakskiitmisele, millega Euroopa Parlament, leides küll, et „*madalaima hinna kriteerium [ei peaks] enam olema otsustava tähtsusega lepingute sõlmimisel ning see tuleks kõikjal asendada majanduslikult soodsaima pakkumise kriteeriumiga, mis tähendab majandusliku, sotsiaalse ja keskkondliku kasu poolest suurima väärtusega pakkumist, võttes arvesse asjaomaste kaupade, teenuste või tööde kogu olelusringi kulusid*“, rõhutas ta siiski: „*et see ei välista rangelt normitud kaupade või teenuste puhul otsustava kriteeriumina odavaimat hinda*“.

Seega on Itaalia seadusandja kasutanud direktiivi 2014/24/EL artiklis 67 ette nähtud õigust, sätestades keelu kasutada madalaima hinna kriteeriumi konkreetset tüüpi tööjõumahukate teenuste puhul (2016. aasta seadusandliku dekreeedi nr 50 artikli 95 lõike 4 punkt b), kuid seda ka olukorras, kus hankelepingul on samal ajal normitud omadused, s.t kus teenuste kvalitatiivsed aspektid ei ole olulised. Viimasel juhul läheks parima kvaliteedi/hinna suhte kriteeriumi kehtestamine selgelt kaugemale sellest, mis on vajalikud eespool kirjeldatud eesmärkide, mida direktiiviga taotletakse, saavutamiseks, ning oleks järelikult vastuolus proportsionaalsuse põhimõttega.

10. – Eelotsusetaotluse esitanud kohus on seisukohal, et apellandi poolt sellisena sõnastatud eelotsuse küsimus tuleb esitada läbivaatamiseks Euroopa Liidu Kohtule, veel enam arvestades seda, et eelotsusetaotluse esitanud kohus on ERTL artikli 267 tähnduses viimase astme kohus.

Korrates, et pooled ei vaidle käsitletava hankelepingu laadi üle, mille esemeks on tööjõumahukas teenus, kuid millel on samal ajal normitud omadused (seoses tööjõult nõutava tööga, mida iseloomustab töö korduvus), muutub apellandi etteheide, mis käsitleb proportsionaalsuse põhimõtte rikkumist, eriti oluliseks, arvestades hanketeate tingimusi, mis nägid hindamiskriteeriumina ette konkreetset suurima allahindluse, mis tuleb arvutada üksnes vahendustasult, jättes tööjõukulud muutumatuks.

Sellele tuleb lisada, et käesoleval juhul on nii hankija ebaharilike pakkumuste kontrolli vahemenetluses kui ka riigisisene kohus – kes lükkas esimeses kohtuastmes tagasi kaebaja esitatud väited, milles seati seoses miinimumpalkade rikkumisega kahtluse alla eduka pakkuja pakkumus – juba tuvastanud, et on järgitud majandustingimusi ja tagatud tööhõivekindlus.

Riigisiseste normide sõnasõnaline kohaldamine, millega on (tänu direktiivi 2014/24/EL artikliga 67 lubatud võimalusele) sisse viidud maksimaalse allahindluse kriteeriumi kasutamise keeld sellises olukorras, nagu see, mida käsitletakse käesolevas kohtuasjas, peaks järelikult viima hanke tühistamiseni selle alusel, et ei nähtud ette majanduslikult soodsaima pakkumuse kriteeriumi, mida apellandi viidatud ELi õiguse allikates vaieldamatult eelistatakse.

Käesoleval juhul saavutati ka tüüpilised eelised, mis on seotud töötajate kaitsega ning mis tavapäraselt tulenevad viidatud hindamiskriteeriumi kasutamisest, vaatamata sellele, et hanketeates nähti ette erinev, vaidlusalune maksimaalse allahindluse kriteerium, mida kohaldatakse eespool kokku võetud tingimustel. Ainult vahendustasule kohaldatav hinnaalandus, mis ei muuda tööjõukulusid, veel enam arvestades, et haldusasutus ja kohus on tuvastanud, et ei rikutud ühtegi kaitsenormi, mis peavad töötamist toetama, viib seega järelduseni, et parima kvaliteedi/hinna suhte hindamiskriteeriumi ettenägemise kohustus on ebaproportsionaalne, kuna arvesse ei võeta tehniliste parenduste võimalikke aspekte, mis oleksid võinud peamiselt iseloomustada pakkumusi, mille ese on normitud teenuste osutamine.

Sellest järeldub, et ELi õiguse poolt majanduslikult soodsaima pakkumuse hindamiskriteeriumi eelistamine ei ole kõnealuses olukorras kooskõlas põhjendustega, mis peaksid seda toetama, ning et seega näib viidatud kriteeriumi kehtestamine ilmselt ülemäärane, ebaoproportsionaalne ja põhjendamatu meede.

V – EUROOPA KOHTULE ESITATUD EELOTSUSE KÜSIMUS.

11. – Eelnevate kaalutluste põhjal, arvestades, kui oluline on – käesolevas kohtuvaidluses esitatud viimase lisaväite kohta otsuse tegemisel – küsimus kõnealuste riigisiseste õigusnormide kooskõlast viidatud liidu sätetega – palub eelotsusetaotluse esitanud kohus teha Euroopa Liidu Kohtul otsuse järgmises eelotsuse küsimuses:

„Kas asutamisevabaduse ja teenuste vaba osutamise põhimõtete, mis on sätestatud Euroopa Liidu toimimise lepingu (ELTL) artiklites 49 ja 56 ning [Euroopa Liidu] proportsionaalsuse põhimõttega ja direktiivi 2014/24/EL artikli 67 lõikega 2 on vastuolus riigihangete valdkonna niisuguste riigisiseste õigusnormide kohaldamine, nagu Itaalia õigusnormid, mis on sätestatud 18. aprilli 2016. aasta seadusandliku dekreeedi nr 50 artikli 95 lõike 3 punktis a ja lõike 4 punktis b ning sama seadusandliku dekreeedi artikli 50 lõikes 1, nagu see tuleneb ka Consiglio di Stato (Itaalia kõrgeima halduskohtuna tegutsev riiginõukogu) täiskogu poolt 21. mai 2019. aasta otsuses nr 8 väljendatud õiguspõhimõttest, mille kohaselt on hankijal riigihangetes, mille esemeks on normitud omadustega teenused, mis on samal ajal tööjõumahukad, keelatud näha hindamiskriteeriumina ette madalaima hinna kriteeriumi, ka juhul kui hanketeates on ette nähtud hinnaalandus üksnes äriühingu vahendustasult või võimalikult kasult, mis ei piira kulutusi tööjõule“?

12. – [...] [kohtukantseleile edastatud dokumentide nimekiril]

[...] [menetluse peatamine]

NENDEL PÕHJUSTEL

Consiglio di Stato (Itaalia kõrgeima halduskohtuna tegutsev riiginõukogu) kui kohus, Sezione quinta (viies koda),

esitab Euroopa Liidu Kohtule põhjendustes viidatud eelotsuse küsimuse ja [...] peatab menetluse.

[...] [aktide edastamine]

Otsus tehti Roomas [...] 12. oktoobril 2023 [...]

[...]